LISA

Järgnev lisa ei ole ECRI analüüsi ja Eestile tehtavate ettepanekute osa

ECRI soovib rõhutada, et käesolev aruanne on koostatud seisuga 24. juuni 2005 ja sellele järgneval perioodil toimunud muudatusi ei ole arvestatud.

Kooskõlas ECRI riikide aruannete protseduurireeglitega koostas ECRI oma aruande pärast Eesti võimuesindajatega peetud aruannet puudutavat konfidentsiaalset dialoogi. ECRI võttis arvesse paljusid võimuesindajate kommentaare ja lisas need aruandesse.

Nimetatud dialoogi käigus soovisid Eesti võimud, et nendepoolsed seisukohad esitataks ECRI aruande lisas.

„EESTI VALITSUSE KOMMENTAARID RASSISMI JA SALLIMATUSE VASTU VÕITLEMISE EUROOPA KOMISJONI (ECRI) KOLMANDA ARUANDE KOHTA

Eesti valitsus tervitab jätkuvat dialoogi rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoniga (edaspidi ECRI) ning kasutab siinkohal võimalust lisada oma kommentaarid ECRI kolmanda aruande nende punktide kohta, mida valitsuse arvates on vaja täiendavalt selgitada. Selleks, et paremini kajastada Eesti hetkeolukorda ja arengusuundi rassismivastase võitluse valdkonnas ning sallivuse ja võrdse kohtlemise edendamisel, on aruande üksikutele punktidele lisatud järgmised märkused.

P.24

ECRI väitel on Eestis praegu vaid neli vähemusrühma, kellele vähemusrahvuste kultuuriautonoomia seadus võib olla kasulik.

Valitsus peab vajalikuks täpsustada, et vähemusrahvuse kultuuriautonoomia seaduse kohaselt võivad vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusi moodustada saksa, vene, rootsi ja juudi vähemusrahvusest isikud (olenemata vähemusrühma kuuluvate isikute arvust) ning nendest vähemusrahvustest isikud, kelle arv on üle 3000.

2000. aasta rahvaloenduse andmetel olid lisaks nimetatud neljale vähemusrühmale rohkem kui 3000 kodanikuga esindatud ka ukraina, valgevene ja ingerisoome vähemusrühmad, niisiis kokku vähemalt seitse vähemusrühma.

2004. aastal moodustas kultuuriomavalitsuse esimene rahvusvähemus, ingerisoomlased. Ingerisoomlaste kultuuriautonoomia näitel on võimalik saada parem ettekujutus seaduse puudustest ning teha selle parandamise ettepanekuid.

P. 61

ECRI märgib, et piirivalvuritel on peaaegu piiramatud õigused piirile saabunud varjupaigataotlejate taotluste tagasilükkamisel ning riiki mittelubamisel, mistõttu puudub ülevaade Eestist varjupaika otsinud isikute tegelikust hulgast.

Valitsus soovib edastada järgmise kommentaari: pagulaste seaduses on väga selgelt piiritletud toimingud, mida piirivalveametnikud on õigustatud tegema.

Piiril varjupaigataotluse esitanud isikut ei lubata riiki siseneda ja ta saadetakse piirilt tagasi vaid sellisel juhul, kui on tuvastatud pagulaste seaduses loetletud asjaolud. Esmaste toimingute tegemisel on piirivalveasutusel alati võimalus vajaduse korral kaasata Kodakondsus- ja Migratsiooniametit. Lisaks sellele on varjupaigataotluse tagasilükkamisel piirivalvuri poolt igal juhul nõutav Kodakondsus- ja Migratsiooniameti kooskõlastus.

Kuna piirivalveasutus peab Kodakondsus- ja Migratsiooniametit varjupaigataotluse esitamisest kohe teavitama, kajastuvad ka kõik piiril esitatud varjupaigataotlused statistikas.

Nii piiril kui ka riigis esitatud varjupaigataotluste menetlemine on kooskõlas 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni ja selle protokolliga ning teiste asjakohaste rahvusvaheliste normidega.

P. 62

ECRI väite kohta, et halduskohtu pädevus on tagasilükatud varjupaigataotluste läbivaatamisel piiratud, soovib valitsus anda lisaselgitusi.

Isik, kelle varjupaigataotlus on jäetud rahuldamata, saab valitsusasutuse otsuse peale kaevata halduskohtusse. Halduskohus võib nimetatud otsuse nii täielikult kui ka osaliselt tühistada ning teha ettekirjutuse asi uuesti läbi vaadata ja uus otsus teha. Isikul on õigus halduskohtu otsuse peale edasi kaevata ringkonnakohtusse ning ringkonnakohtu otsuse peale Riigikohtusse.

Pagulaste seadus näeb ette, et elamisloa andmisest keeldumise otsusega tehtud ettekirjutus Eestist lahkumiseks ei kuulu sundtäitmisele enne kohtulahendi jõustumist. Seega vastupidiselt ECRI arvamusele on varjupaigataotluse andmisest keeldumise peale esitatud kaebusel edasilükkav jõud ning Eesti valitsusasutused ei saada kindlasti riigist välja neid isikuid, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, kuid kes on otsuse peale kaevanud.

P. 105

ECRI väljendas muret suure tööpuuduse üle Eesti venekeelse elanikkonna seas.

Siinkohal soovib valitsus edastada viimase informatsiooni arengust tööhõive valdkonnas, tuues välja edusammud Eesti venekeelse elanikkonna kaasamisel tööturule. Selgitusena olgu siinkohal lisatud, et mõiste "venekeelne vähemus" ei tähenda ainult etnilisi venelasi, vaid ka teisi isikuid, kes kõnelevad vene keelt esimese keelena, nii nagu see on paljude ukrainlaste ja valgevenelaste puhul.

20. jaanuarist 1. veebruarini 2005 viidi läbi avaliku arvamuse küsitlus integratsiooniprotsessi hindamiseks. Peamise positiivse arenguna toodi välja muutused integratsiooni sotsiaal-majanduslikus aspektis.

Tulenevalt varasemast tööhõive olukorrast on Eesti venekeelse vähemuse osakaal tööstuses ning tööliste seas eestlastega võrreldes suurem. Samal ajal on välja arenenud ka uus suund: venekeelsesse vähemusse kuuluvad noored hõivavad spetsialistide ametikohti, asuvad tööle oskustöölistena ega tööta enam vaid väheseid oskusi nõudvatel ametikohtadel ning abitöölistena nagu varem. Venekeelsesse vähemusse kuuluvate oskustööliste seas on alla 30-aastaste noorte osakaal suurem kui vanemate vanusegruppide esindajate osakaal (42% oskustöölistest moodustavad alla 30-aastased töövõimelised isikud, 39% isikud 30–50 aastaste vanusegrupis ning 36% vanima vanusegrupi esindajad). Samaealiste eestlastega võrreldes on venekeelse vähemuse esindajaid vähem klienditeenindussektoris (17% ja 23%), samas näitab sedalaadi uuring esmakordselt, et spetsialistidena töötavate noorte puhul läheneb venekeelse vähemuse esindajate osakaal noorte eestlaste osakaalule (19% ja 21%).

Kõigi majandusliku seisundi näitajate järgi on eestlaste ja venekeelse vähemuse esindajate seisund paranenud, seda nii toimetulekut, sissetulekuid kui ka majandusliku olukorra hinnangut arvestades. Kõige olulisem nihe on toimunud toimetuleku tasemes. Kui 2000. aastal oli süvavaesuses 8% eestlastest ja 11% venekeelsest elanikkonnast ning 2002. aastal oli neid

mõlemas rühmas võrdselt 9%, siis 2005. aastal vastavalt 5% ja 4%. Vähenenud on ka nende osakaal, kellel ei ole võimalust säästa ning kellel jääb raha puudu riiete muretsemiseks: kui 2000. aastal oli neid eestlaste seas 57% ja venekeelse vähemuse esindajate hulgas 63%, siis on samasuguses seisus praeguseks umbes 40% kummastki grupist, kusjuures süvavaesus on iseloomulik peaasjalikult töötutele.

P. 122

ECRI on märkinud, et riigis tekitab jätkuvalt probleeme kodakondsuseta isikute teema.

Valitsus ei saa nõustuda ECRI hinnanguga Eesti olukorrale. Määratlemata kodakondsusega isikute arvu drastiline vähenemine 494 000-lt 1992. aastal ja 174 000-lt 2001. aastal, mil esitati ECRI teine aruanne, 134 000-le 2005. aastal annab tunnistust suurest edasiminekust viimase kümne aasta jooksul.

Samuti ei ole ametivõimud kahtluse alla seadnud määratlemata kodakondsusega isikute õigust taotleda kooskõlas kodakondsuse seaduse sätetega Eesti kodakondsust. Naturalisatsiooniprotsessi on korduvalt lihtsustatud, pidades silmas just määratlemata kodakondsusega isikute suurt arvu Eestis. Samuti väheneb määratlemata kodakondsusega isikute arv pidevalt ning samal ajal suureneb naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse saanud isikute arv. Eesti valitsus on pidevalt julgustanud määratlemata kodakondsusega isikuid taotlema Eesti kodakondsust, seda eriti pärast riikliku integratsiooni programmi vastuvõtmist, mis näeb ühtlasi ette asjakohased meetmed.

P. 134

ECRI on väljendanud muret selle üle, et valitsus pole kujundanud kindlat strateegiat vene keelt kõnelevate vähemusrahvuste integratsiooni küsimustes.

Valitsus kinnitab, et riiklik programm “Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000–2007”, mis määrab kindlaks valitsuse pikaajalise poliitika (programmi korralduskomitee on juba alustanud ettevalmistusi ka aastateks 2008–2013), vastab täpselt ECRI poolt soovitatud programmile. See programm hõlmab kõiki Eesti ühiskonna integratsiooni aspekte, kaasa arvatud vähemusrahvuste olukord ja vajadused, muu hulgas tööhõive, hariduse, oma kultuuri säilitamise ning muid aspekte silmas pidades.“